

Rökfri skolgård

- sanning eller myt?

Förord

Hälften av alla rökare beräknas dö i förtid till följd av sin rökning. Rökning är den enskilt största förebyggbara riskfaktorn för sjukdom och för tidig död och sambandet mellan rökning och sjukdom har varit känt sedan mitten av 1960-talet.

Trots att dagens kunskap om rökning och dess skadeverkningar är god, börjar fler än 15 000 unga i Sverige att röka varje år.

Sedan 1994 har vi haft en tobakslag som bland annat förbjuder rökning på skolgårdar. Det är en skyddslag som handlar om att ge barn och unga de bästa förutsättningarna för ett gott liv, vilket ligger i skolans uppdrag.

Tobakslagen är framförallt kopplad till de två starkaste riskfaktorerna för tobaksbruk; tillgång till tobak samt vuxnas acceptans av att ungdomar brukar tobak. Lagen syftar till att få bort tobaken från ungdomsmiljöer för att undvika att ungdomar blir intresserade och testar rökning. Det är också viktigt att vuxna ska vara tydliga om vad som gäller, inte acceptera att ungdomar trotsar reglerna och i stället agerar på normbrottet att unga röker.

Vi vill med denna kartläggning ta reda på om rökförbudet på skolgårdarna efterlevs i Östergötland, huruvida skolornas webbplatser belyser frågor som förhållningssätt till rökning och om skolorna har en gällande tobakspolicy.

Länstyrelsen har under flera år arrangerat utbildningar och konferenser på temat tobak för att minska användningen av tobak bland unga i länet. Vi har även arrangerat tobakshearings i samtliga kommuner för att diskutera tobaksprevention. Trots dessa insatser kan vi konstatera att problemet kvarstår.

Regeringen har gett länsstyrelserna uppdraget att verka för att tobakslagens intention fullföljs. Denna rapport kan ses som en del av de utökade insatser inom det tobaksförebyggande arbete som Länstyrelsen kommer att genomföra under 2013.

Kartläggningen har genomförts av praktikant Ann-Charlotte Everskog, folkhälsovetare, som också har författat rapporten. Under arbetets gång har ANDT-handläggare Caroline Amundsson och ANDT-samordnare Lotta Hjalmarsson Österholm bidragit med kunskap och synpunkter.

Elisabeth Nilsson
Landshövding

Ann-Charlotte Everskog
Folkhälsovetare

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	4
1 BAKGRUND	5
1.1 LAGSTIFTNING, POLITISKA MÅL OCH ANSVARSOMRÅDEN	5
1.1.1 Länsstyrelsernas roll	5
1.1.2 WHO:s ramkonvention.....	5
1.1.3 Regeringens strategi för ANDT-politiken	5
1.1.4 Tobakslagen.....	6
1.1.5 Kommunens roll.....	6
1.1.6 Skollagen	7
1.1.7 Skolans roll.....	7
1.2 STATISTIK - CAN.....	7
2 SYFTE OCH PROBLEMFÖRMULERING	8
2.1 SYFTE.....	8
2.2 PROBLEMFÖRMULERING	8
3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	9
3.1 URVAL	9
3.2 FÖRBEREDELSE.....	9
3.3 KARTLÄGGNINGSBESÖK	9
3.4 TOBAKSPOLICY	10
3.5 ENKÄT.....	10
4 RESULTAT	11
4.1 KARTLÄGGNINGSBESÖK	11
4.1.1 Förekomst av rökning.....	11
4.1.2 Förbudsskyltar och förbudsdekalerna.....	11
4.1.3 Rökekurer och askkoppar.....	12
4.2 WEBBPLATS.....	12
4.3 TOBAKSPOLICY	13
4.4 ENKÄT.....	14
5 DISKUSSION	18
5.1 KOMMUNENS ANSVAR.....	18
5.2 GEMENSAMT FÖRHÅLLNINGSSÄTT I SKOLAN.....	18
5.2.1 Webbplats	19
5.2.2 Tobakspolicy	19
5.2.3 Skyltar, askkoppar och rökekurer	20
5.2.4 Tobaksförsäljning i närheten av skolan	21
Slutord.....	21
KÄLLFÖRTECKNING	22

Sammanfattning

Länsstyrelsen har gjort en kartläggning med syfte att undersöka om rökförbudet på skolgårdarna i Östergötlands län efterlevs. Kartlägningsbesök gjordes på 20 skolor fördelat på samtliga kommuner i länet. På varje besökt skola efterfrågades en gällande tobakspolicy. Därutöver gjordes en enkätundersökning ställd till elevhälsan. Även respektive skolas webbplats besöktes för att se om där kommuniceras något kring förhållningssätt till rökning.

Vid kartlägningsbesöken kunde det tydligt konstateras att cigarettfimpar och/eller askar hittades på samtliga 20 skolgårdar och på nio skolgårdar sågs elever röka. Vid två tillfällen sågs även skolpersonal röka inom skolområdet. Tolv skolgårdar hade uppsatta förbudsskyltar eller dekaler. I de flesta fall var dessa få till antalet, solblekta, trasiga och/eller utsatta för klotter. Askkoppar kunde ses uppsatta på åtta av skolgårdarna och två av skolorna hade rökkurer.

Nio av skolorna kommunicerar kring förhållningssätt till rökning på sin webbplats. Det står exempelvis att rökning inte är tillåten på skolans område. I vissa fall beskrivs kontraktmetoder och på några webbplatser hänvisas elever och skolpersonal till särskilt utmärkta områden.

Gällande förekomsten av tobakspolicy på skolorna så framkom att:

- Tre av skolorna kunde uppvisa en tobakspolicy som avsåg just deras skola
- Fyra av skolorna kunde uppvisa en generell tobakspolicy gällande alla skolor i kommunen

Länsstyrelsen vill understryka vikten av att kommunerna vidtar åtgärder för att regeringens mål att halvera antalet tobaksdebuter bland barn och ungdomar till 2014 ska nås. Det kan bland annat handla om att utföra tillsyner på skolgårdarna och att verka för att skolorna arbetar fram tobakspolicyer.

Länsstyrelsen föreslår ett antal åtgärder för både skolpersonal och tillsynspersonal som kan medverka till att färre ungdomar börjar röka.

1 Bakgrund

1.1 Lagstiftning, politiska mål och ansvarsområden

1.1.1 Länsstyrelsernas roll

Enligt förordning (2012:606) om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet (ANDT-området) ska länsstyrelserna övervaka och stödja den tillsyn som kommunerna bedriver enligt alkohol- och tobakslagen. Tillsynsansvaret gällande tobaksområdet tydliggörs även i tobakslagen 19 a § (1993:581). Länsstyrelserna ska även stödja genomförandet av den nationella ANDT-politiken i länet.

1.1.2 WHO:s ramkonvention

Världshälsoorganisationen (WHO) tog, 2003, fram en global ramkonvention om tobakskontroll. Denna ramkonvention har 170 länder, däribland Sverige (2005), anslutit sig till. Målet med konventionen beskrivs i Artikel 3, Ramkonvention om tobakskontroll;

Målet för denna konvention och dess protokoll är att skydda nuvarande och framtida generationer från de förödande hälsomässiga, sociala, miljömässiga och ekonomiska konsekvenserna av tobaksbruk och exponering för tobaksrök, genom att tillhandahålla en ram för parternas genomförande av tobakskontrollåtgärder på nationell, regional och internationell nivå i syfte att fortlöpande och kraftigt minska tobaksbruket och exponeringen för tobaksrök.

1.1.3 Regeringens strategi för ANDT-politiken

Regeringen har beslutat om en alkohol-, narkotika, dopnings och tobaksstrategi (ANDT-strategi) som beslutats av riksdagen i mars 2011 och gäller fram till och med 2015 (2010/11:47).

Det övergripande målet i denna strategi är:

Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk.

Förutom det övergripande målet finns sju långsiktiga mål för ANDT-politiken, där bland annat mål 1, 3 och 4 är följande;

1. *Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska;*
3. *antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska;*
4. *antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.*

Även i ”Regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2012” har prioriteringen gjorts att det behövs utvecklas metoder för att barn och unga inte ska börja använda tobaksprodukter.

I och med framtagandet av WHO:s ramkonvention beslutade riksdagen 2003 om mål för tobakspolitiken (2002/03:35), där barn och ungdomar är en prioriterad målgrupp för tobakspreventionen (*Regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2012*). I korthet är målet uppdelat i fyra etappmål som ska vara uppfyllda 2014.

1. *En tobaksfri livsstart från år 2014.*
2. *En halvering till år 2014 av antalet ungdomar som börjar röka eller snusa.*
3. *En halvering till år 2014 av andelen rökare bland de grupper som röker mest.*
4. *Ingen ska ofrivilligt utsättas för rök i sin omgivning.*

1.1.4 Tobakslagen

År 1993 fick Sverige sin första tobakslag (1993:581), vilken är en skyddslag. Året därpå infördes bland annat avsnittet om förbud att röka på skolgård;

2 § *Rökning är förbjuden:*

1. *i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn och ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utombus vid förskolor och fritidshem.*

Lagen medger ingen möjlighet till undantag från rökförbudet på skolgården. Det innebär att inrättande av till exempel rökrutor inte är möjlig. I de fall rökrutor iordningställs på någon annans mark och elever hänvisas dit, kommer detta område också att jämföras med en skolgård (*Handbok Tobakslagen, 2009*).

Rökförbudet omfattar även vuxna och gäller dygnet runt (*Handbok Tobakslagen, 2009*)

1.1.5 Kommunens roll

Kommunen har en central roll för att det lokala tobaksförebyggande arbetet ska få önskad effekt och för att driva utvecklingen vidare. Kommunen ansvarar för många verksamheter där tobaksfrågan är angelägen att arbeta med, ett av dessa områden är barn- och ungdomsverksamheten (*Tobaksfri kommun, 2010*). Att ge ungdomar större möjligheter att få tillgång till rökfria miljöer är en viktig åtgärd för att förhindra tobaksdebuter (*Regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, 2012*).

Kommunen är också lokal tillsynsmyndighet för flera bestämmelser i tobakslagstiftningen och ansvarar för tillsynen gällande rökfria miljöer, marknadsföring av tobak och tobaksförsäljning (*Tobaksfri kommun, 2010*).

1.1.6 Skollagen

Den nya skollagen (2010:800), som trädde i kraft 1 augusti 2010, slår fast följande;

Kap 5 Allmänna föreskrifter

3 § Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en god skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I den nya skollagen har även en samlad elevhälsa införts. Där har det bland annat beslutats att;

Kap. 2 Huvudmän och ansvarsfördelning

25 § Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

1.1.7 Skolans roll

Elevhälsan har, som tidigare nämnts, ett förebyggande och hälsofrämjande uppdrag. I detta uppdrag kan det tobaksförebyggande arbetet på skolan ingå. Skolans ansvar för att utveckla elevernas hälso- och livsstilsmedvetande fastställs även i aktuella läroplaner för grund- och gymnasieskolan (*Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* och *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*).

1.2 Statistik - CAN

Sedan 1971 har årliga undersökningar gjorts i Sverige gällande ungdomars alkohol-, narkotika-, tobaks-, och sniftningsvanor. För dessa undersökningar ansvarar Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) och utförs på riksrepresentativa urval av tonåringar.

I *"Skolelevers drogvanor 2012"*, CAN, framkom följande resultat:

- I årskurs 9 uppges att 24 procent av flickorna och 23 procent av pojkarna röker och/eller snusar. I gymnasiets årskurs 2 visar undersökningen på att 40 procent av flickorna och 41 procent av pojkarna röker och/eller snusar. I jämförelse med den vuxna befolkningen är dessa siffror höga.
- När det gäller de elever som röker dagligen eller nästan dagligen, har dessa sedan 2010 fått följdfrågan om de vill sluta röka. I den senaste undersökningen svarade mellan 75 och 90 procent ja på denna fråga. Omkring en tredjedel av dessa uppgav att de ville sluta omedelbart och ytterligare 50-60 procent vill sluta i framtiden. Det syntes inga större skillnader mellan grundskoleelever och gymnasieelever, men det var något fler antal flickor än pojkar som ville sluta röka.
- Andelen av eleverna i årskurs 9 som har rökt vattenpipa låg på cirka 34 procent och av gymnasieeleverna i årskurs 2 låg siffran på cirka 58 procent.

2 Syfte och problemformulering

2.1 Syfte

Syftet med kartläggningen är att undersöka om rökförbudet på skolgårdarna i Östergötlands län efterlevs och, i förekommande fall, ge en bild av hur rökning på skolgårdar kan se ut.

2.2 Problemformulering

För att besvara syftet är följande frågeställningar centrala:

- Finns det några uppenbara tecken på att rökning sker på skolgårdarna i Östergötlands län?
- Kommuniserar skolorna om sitt förhållningssätt till rökning på sin webbplats?
- Har skolorna en gällande tobakspolicy?
- Vilken bild har elevhälsans personal av tobaksarbetet och tobaksbruket på skolan?

För att besvara frågan om tecken på rökning finns på skolgårdarna kommer kartlägningsbesök vidtas på totalt 20 skolor i alla kommuner i Östergötland. Skolornas webbplatser besöks för att se huruvida de kommuniserar om skolans förhållningssätt till rökning. Därutöver kommer respektive skolas tobakspolicy efterfrågas. Detta för att se i vilken utsträckning skolorna har upprättat sådana, hur aktuella de är och vad de omfattar. Elevhälsans bild av tobaksarbetet och tobaksbruket på skolan undersöks genom en kortare enkätundersökning som skickas till personalen, först och främst skolsköterskan, på varje besökt skola.

Utöver detta görs en litterär studie där de senaste rönen inom området uppmärksammas och där även yrkesaktiva människors kunskaper tas tillvara, såsom personal på Länsstyrelsen och kommunala samordnare.

3 Tillvägagångssätt

3.1 Urval

Östergötlands län består av 13 kommuner vilka samtliga besöktes. Detta för att få en så bra överblick som möjligt över det rådande läget och för att inte utesluta någon kommun. I första hand valdes en gymnasieskola ut. I de fall som gymnasieskolan var liten till elevantal valdes även en högstadieskola ut. I de fall ett gymnasium inte fanns i kommunen valdes en högstadieskola ut. I de större kommunerna, Norrköping och Linköping, valdes två, respektive tre skolor ut och både friskolor och kommunala skolor besöktes. Sammanlagt besöktes 20 skolor.

3.2 Förberedelse

Innan kartlägningsbesöket kontaktades respektive samordnare för det ANDT-förebyggande arbetet i varje kommun. Med hjälp av den lokala samordnaren bestämdes val av skola i de fall det fanns något val att göra. Därutöver diskuterades respektive kommuns tobaksförebyggande arbete och hur lägesbilden såg ut i kommunen avseende rökning på skolgårdar. Samordnarna erbjöds även att delta vid besöken.

Skolornas webbplatser besöktes för att se om de kommunicerar något om sitt förhållningssätt till rökning. Detta för att det ger en tydlig signal till elever och föräldrar om vikten av en rökfri skolmiljö.

Vissa skolor kontaktades av den lokala samordnaren där de fick besked om att ett kartlägningsbesök gällande rökning eventuellt skulle göras på deras skola. Denna kontakt togs dock på eget initiativ av samordnaren och något datum om besök nämndes då aldrig.

Ett observationsprotokoll (se bilaga 1) togs fram för att ge en så likvärdig bedömning som möjligt av skolgårdsbesöken.

3.3 Kartlägningsbesök

Besöken ägde rum från och med den 5:e november 2012 till och med 7:e december 2012. Besöken tog mellan 20-60 minuter beroende på storlek på skola och skolgård.

Kartläggningen genomfördes genom att hela skolområdet noggrant sågs över. Alla iakttagelser som kunde kopplas till rökning antecknades i observationsprotokollet. Exempel på sådana iakttagelser var;

- rökande personer
- fimpar och/eller cigarettaskar
- rökförbudsskyltar, rökförbudsdekaler eller liknande
- askkoppar

- rökkurer eller rökrutor
- om personal agerade då de såg elever röka

Vädret uppmärksammades då det eventuellt kunde ha en viss inverkan på resultatet, det antogs att färre rökare går ut om det till exempel snöar eller regnar. Vädret bidrog inte till att något besök ställdes in. Iakttagelser kopplat till rökning gjordes trots kraftigt snöoväder och kyla.

Utöver noteringar i observationsprotokollet dokumenterades också vissa iakttagelser genom fotografering.

3.4 Tobakspolicy

Efter kartlägningsbesöken skickades ett brev ut till alla rektorer på de skolor som ingick i kartläggningen (se bilaga 2). I detta brev beskrevs bakgrundsinformation om tobakspolitiken och själva kartlägningsgenomförandet. Dessutom efterfrågades skolans tobakspolicy i de fall det fanns någon sådan. Vid behov fick rektorerna påminnelse om detta.

3.5 Enkät

I syfte att undersöka vilken bild elevhälsans personal hade om förhållandena gällande förekomsten av rökning och det tobaksförebyggande arbetet på skolan skickades en enkät ut till skolsköterskan på respektive skola (se bilaga 3). Innan enkäten skickades ut kontaktades mottagarna för att göra dem uppmärksamma på enkäten. Enkätundersökningen genomfördes efter kartlägningsbesöken.

4 Resultat

4.1 Kartläggningsbesök

Kartläggningsbesök genomfördes i Östergötlands samtliga 13 kommuner. Fördelningen mellan skolorna var sju högstadieskolor och 13 gymnasieskolor. Både gymnasieskolor med praktisk och teoretisk inriktning besöktes.

4.1.1 Förekomst av rökning

På samtliga skolor kunde det konstateras att spår av rökning förekommer. Slutsatsen dras då spår såsom cigarettfimpar och, i vissa fall, även cigarettaskar uppmärksammades på skolgårdsområdet.

På nio av skolorna sågs elever stå och röka. Antalet rökande varierade mellan en elev till åtminstone elva elever. Vid två tillfällen sågs en vuxen stå ensam och röka på skolgården. Elever sågs bland annat röka vid entréer, bredvid förbudsdekalering, under tak som fanns att tillgå utomhus på skolgården såsom valv och cykelskjul.

Vid ett tillfälle sågs en skolpersonal säga till två elever att gå därifrån. Vid detta tillfälle stod de precis utanför ingången till skolans kafeteria och de ombads gå en bit längre bort på skolgården.

4.1.2 Förbudsskyltar och förbudsdekalering

På tolv skolgårdar fanns skyltar eller dekalering som påvisade rökförbudet. Flertalet av skyltarna och dekaleringarna var solblekta, trasiga och/eller utsatta för klotter. På flera platser var två dekalering uppsatta bredvid varandra. I de flesta fall fanns en till tre skyltar eller dekalering på hela skolområdet. Många av dekaleringarna var egengjorda på A4-papper med eller utan inplastning. Därutöver var många av dekaleringarna små och svåra att upptäcka.

4.1.3 Rökkurer och askkoppar

På en skolgård fanns ett ”lusthus” som användes som rökkur. Denna bedömning gjordes då det fanns två sopkorgar av plåt som användes som askkoppar. Dessutom låg cigarettaskar och fimpar på marken (se bild till vänster nedan).

På en annan skolgård fanns två ”busskurer” som användes som rökkurer. Vid dessa fanns askkoppar uppsatta. Vid en av dessa fanns även två stora ”rökfri zon”- skyltar uppställda.

Askkoppar kunde ses på totalt åtta av de besökta skolgårdarna.

Vid en skola var eleverna hänvisade till att röka vid askkoppar uppsatta några meter från skolbyggnaden. På en annan skolgård fanns en askkopp utanför entrén in till skolans restaurang avsedd för både allmänhet, skolpersonal och elever.

4.2 Webbplats

Nio av skolorna kommunicerar kring förhållningssätt till rökning på sin webbplats. Det står exempelvis att rökning inte är tillåten på skolans område. I vissa fall beskrivs kontraktmetoder och på några webbplatser hänvisas elever och skolpersonal till särskilt utmärkta områden.

Exempel på texter hämtade från webbsidor:

"Rökning är förbjuden på skolgården (enligt en lag från 1994)"

"Du som röker gör det endast under plåttaken framför skolan."

"Det är förbjudet att röka inom skolans område"

4.3 Tobakspolicy

Tre skolor har en gällande tobakspolicy för just deras skola. Tre kommuner (fyra av de besökta skolorna) har en allmän tobakspolicy som gäller för hela kommunen.

En skola nämner att de i nuläget håller på att jobba på en tobakspolicy.

Sammanlagt saknar 13 av de besökta skolorna tobakspolicy.

4.4 Enkät

Den enkät som skickades till elevhälsans personal omfattade, förutom bakgrundsfrågor, elva frågor varav två var av karaktären fritext. Svarsfrekvensen ligger på 100 % där det totala antalet utskickade enkäter var 20 stycken. Dessa svar framkom:

Har din skola en fastställd policy gällande tobaksbruk?

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
Ja	16	80 %
Nej	3	15 %
Vet ej	1	5 %

Förekommer det att elever röker under skoltid?

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
Ja	19	95 %
Nej	0	0 %
Vet ej	1	5 %

Om ja, var? Fler alternativ möjliga.

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
På skolgården	9	30 %
På särskild anvisad plats. Var?*	4	13 %
Utanför skolområdet	17	57 %

*Två svarade "utanför skolområdet", en svarade "rökplats placerad på skolområdet" och en svarade "på andra sidan gatan".

Hur ofta förekommer det att ungdomar röker under skoltid?

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
Varje dag	15	79 %
Varje vecka	2	11 %
Mer sällan	1	5 %
Aldrig	0	0 %
Vet ej	1	5 %

Hur många ungdomar röker uppskattningsvis under skoltid?

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
Inga	0	0 %
1-4 st.	4	21 %
5-10 st.	4	21 %
11-20 st.	1	5 %
21-40 st.	5	27 %
41-60 st.	1	5 %
Fler än 60 st.	0	0 %
Vet ej	4	21 %

Förekommer det att vuxna röker på skolgården under skoltid?

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
Ja	3	15 %
Nej	16	80 %
Vet ej	1	5 %

Om ja, vilka? Fler alternativ möjliga.

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
Skolpersonal	3	75 %
Andra vuxna; hantverkare, föräldrar m.fl.	1	25 %

Finns försäljningsställe för cigaretter inom en radie på ca 500 meter runt skolan?

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
Ja	10	50 %
Nej	9	45 %
Vet ej	1	5 %

Säljs cigaretter till skolans elever under 18 år enligt din uppfattning?

Svarsalternativ	Antal svarande	Antal svarande i procent
Ja	2	10 %
Nej	8	40 %
Vet ej	10	50 %

Hur agerar vuxna (skolpersonal) om de upptäcker att elever och/eller vuxna röker på skolgården?

- *"Uppmärksammar eleverna på att det är förbjudet och kontakt tas med hemmet."*
- *"I stort sett alla ignorerar det. Ingen säger något, går bara förbi."*
- *"samtal med elev och vid minderårig kontaktas förälder"*
- *"Informerar personen att det enligt lag är förbjudet att röka på skolgården och hänvisar till att röka utanför skolgården."*
- *"tillsägelse vid upprepade förseelse 3 st samtal med rektor elevstöd vårdnadshavare o mentor. Vårdnadshavare inf alltid vid omyndig elev vid varje tillfälle ungdomen röker."*
- *"Säger att det är förbjudet och att de ska röka utanför skolgården."*
- *"Säger till samt hänvisar till anvisad plats= utanför skolans område"*
- *"Uppmanar dem att inte röka i anslutning till ingången eller vid skolbyggnaden."*
- *"Om de står utan för entren, dvs ej på rökplatsen (som ligger en bit från entren på skolgården) säger vi till och hänvisar till rökplatsen."*
- *"Hänvisar bort eleverna från det som är att beteckna som skolområde."*
- *"Eleven skickas hem (omyndig elev – kontakt med vårdnadshavare). Konsekvens – händelsen noteras som ogiltigt frånvaro från skolan."*
- *"De flesta säger till andra går förbi."*
- *"Vi säger till dem att det är förbjudet enligt lag."*
- *När det gäller elever så säger man till att det inte är tillåtet, men jag är tveksam när det gäller vuxna."*
- *"Markerar direkt att det ej är tillåtet samt ringer föräldrarna och informerar."*
- *"Säger ifrån, får gå utanför skolans område. Meddelar föräldrar att deras barn/ ungdom röker."*
- *"Eleven får omedelbart släcka cigaretten. Samtal om vad som gäller. Hemmet informeras. Återkoppling ska ske. (Finns klart i vår policy hur man ska agera)."*
- *"Tas upp med föräldrar och personal."*
- *"Vi tar diskussionen med eleven direkt. Är elevens rökning nyupptäckt kontaktas föräldrar för informsgivande. Om föräldrar säger att elev INTE får röka för dem så ringer via varje gång detta upptäcks."*
- *"En del säger till och får eleverna att fimpA elle flyttA på sig Andra bara går förbi"*

Övriga synpunkter gällande rökning på skolgården

- *"Det borde gå att få en rökfri skolgård med då krävs det att alla vuxna engagerar sig."*
- *"Viktig fråga som är väldigt svårt att komma till rätta med. Många gånger uppstår argumentationer mellan den som säger till eleven och eleven. Ungdomarna vill stå precis utanför skolan och förstår inte varför de måste gå undan."*
- *"Vi har ett stort skolområde svårt att övervaka. Svårt på praktikplatser och kvällstid vid boendet. Äldre elever köper ut till yngre."*
- *"Vissa elever flyttar sig inte trots tillsägelse när de står på skolgården och röker. Det är ett stort problem. Det är en stor skola så det är många som röker men det är svårt att uppskatta antalet."*
- *"Jag tillsammans med många vuxna är innerligt trötta på att tjata på alla ungdomar som dagligen står på fel ställe och röker. De röker utanför entréer, under "rökning förbjuden"-skyltar. När man säger till flyttar de på sig men står sedan där nästa rast igen.... Tacksam för gemensamt krafttag mot rökningen!!!"*
- *"Tror att medvetenheten hos vuxna på skolan finns där men att man inte är ute så mycket under skoldagen och upptäcker rökarna."*
- *"Vi (skolsköterskorna) har precis nyligen fått gehör för vårt önskan att ta upp diskussionen med skolledningen att det inte är OK att ha en permanent rökplats med tak ett stenkast från entren. (rökfria skolgårdar, rökfri arbetstid etc) Förhoppningsvis kan en diskussion om detta komma igång under vårterminen."*
- *"Det är en ständigt återkommande punkt att elever går ut och ofta ställer sig på det s.k skolområdet. Vi har diskuterat rastvakter och dylikt men så har det inte blivit utan när man ser elever påpekar vi att det skall gå från området."*
- *"All personal har ansvar för att förhindra förekomst."*
- *"Vi har rökfritt område men många respekterar inte det så det känns som ett hopplöst arbete att jaga rökare."*
- *"Det var länge sedan jag hörde talas om elever som rökt på skolgården. Vi har ett grönområde i närheten dit elever har gått för att röka, men det var länge sedan jag såg någon elev röka där, men det händer säkert. Inga lärare röker på skolgården. Det är när det kommer gäster som det händer att ngn röker på skolgården, vi har en aula som används av andra ibland"*
- *"Tycker det är självklart att man inte får röka på skolgården, varken vuxna eller elever. Dessutom är våra elever inte myndiga och ska inte på laglig väg kunna köpa cigaretter."*
- *"Vi jobbar med en rökpolicy som ska börja gälla from nästa läsår."*
- *"Skall ej förekomma."*
- *"Numera händer det inte så ofta att någon står där och röker."*

5 Diskussion

Rökning på skolgårdar i Östergötland är fortfarande ett stort problem. Den här rapporten är framtagen för att undersöka hur rökförbudet på skolgårdar i länet efterlevs samt för att ge en bild av hur rökning på skolgårdar kan se ut. Resultatet av kartläggningen har lett till att vi har identifierat några åtgärder som kan användas som en hjälp för att arbeta för rökfria skolgårdar. Lokal samverkan behöver stärkas för att kunna leva upp till tobakslagen och för att minska antalet tobaksdebuter.

Ett av regeringens delmål i den nationella ANDT-strategin är att utveckla metoder för att barn och ungdomar inte ska börja använda tobaksprodukter. För att uppfylla detta delmål under strategiperioden bör metoder utvecklas som har effekt på barns och ungdomars vilja att börja använda tobak, utveckla metoder för tidiga insatser för dem som inte börjat röka eller snusa och utveckla arbetet med efterlevnaden av reglerna om rökfria miljöer. Det är uppenbart att en del arbete behöver läggas ner för att uppfylla dessa delmål då det röks på skolgårdar i Östergötland.

5.1 Kommunens ansvar

En stor del av det tobaksförebyggande arbetet måste ske i kommunerna. Enligt tobakslagen (1993:581) är det bland annat kommunerna som ansvarar för den omedelbara tillsynen över tobaksförsäljning och över att rökförbudet på skolgårdar efterlevs. Det fordras besök av tillsynspersonal för att se om rökning förekommer. Aktuell kommunal nämnd kan också förelägga med eller utan vite att se till att rökningen på skolgårdar upphör. Det är inte tillsynsmyndigheterna som ska komma med förslag på vilka åtgärder som ska vidtas för att rökfrihet ska uppnås utan det ansvaret åvilar den enskilda skolan. Den som är verksamhetsansvarig i skolan ansvarar för att rökning inte förekommer på skolgården.

Utifrån resultatet av denna kartläggning är det nödvändigt att kommunerna i Östergötland inser vikten av att tillsyn gällande rökning på skolgårdar sker regelbundet. Det är ett ansvar som behöver prioriteras i större utsträckning än det görs i dagsläget. Enligt Länsstyrelsens rapport, *"Slutrapport – Förstärkt tobakstillsyn"* 2009-2010, gjordes en kartläggning som visar på att det avsätts för lite resurser till tobakstillsyn och att detta lett till att det uppstår problem med att upprätthålla nödvändig kompetens. Här har politikerna i kommunerna ett ansvar att möjliggöra en förbättring av tobaksarbetet i respektive kommun.

5.2 Gemensamt förhållningssätt i skolan

Enskild skolpersonal ska inte behöva sätta gränser på egen hand för eleverna. Ett starkt vetenskapligt stöd visar att en aktiv kontroll av rökförbudet på skolans område, med konsekvenser för de elever som överträder förbudet, minskar elevernas tobaksanvändning. Rökförbudet på skolgårdarna behöver uppmärksammas och följas upp av både skolledning och övrig skolpersonal. Skolan skulle gynnas av ett gemensamt

förhållningssätt gentemot tobaksbruk där skolledningens attityd och engagemang är centralt (*Rökfria skolgårdar och en tobaksfri skoltid*, 2011).

Bland de nio skolor där elever sågs röka på skolgården iaktogs vid ett tillfälle en tillsägelse av skolpersonal. I enkätundersökningen tyder det dock på att det finns viss skolpersonal som säger till eleverna, men med en varierad och ej varaktig effekt. Det framkommer att elever, trots tillsägelse, i vissa fall inte flyttar på sig eller så gör de som de blir tillsagda, men står på samma ställe och röker nästa rast igen.

Elevhälsans roll i det tobaksförebyggande arbetet är viktig. Det är nödvändigt att elevhälsans personal får gehör och uppbackning av skolledningen och övrig skolpersonal i sin strävan att göra ett bra jobb gällande det tobaksförebyggande arbetet. Det har, i enkätundersökningen, framkommit att det finns en frustration och en maktlöshet hos flertalet av elevhälsans personal. Skolledningen bör lyssna och låta dem involveras i större utsträckning än vad som verkar ske i dagsläget. Som en av elevhälsans personal uttrycker det; ”*Tacksam för gemensamt krafttag mot rökningen!!!*”. Det är vidare av vikt att elevhälsans personal ges möjlighet till utbildning i tobaksavvänjning.

5.2.1 Webbplats

En skola som klart deklarerar sitt förhållningssätt till tobaksbruk på skoltid borde kunna få fördelar i konkurrenshänseende. En väl tillgänglig och informativ tobakspolicy borde även betraktas som en kvalitetsstämpel för skolan.

5.2.2 Tobakspolicy

I fokus för det tobaksförebyggande arbetet är våra barns och ungdomars bästa. En framgångsfaktor för att skapa en god förutsättning för ett effektivt tobaksförebyggande arbete på skolan är att skolan arbetar fram en tobakspolicy. Policyn bör tas fram i bred samverkan där både eleverna och deras föräldrar är viktiga aktörer. Tobakspolicyn bör vara känd av skolpersonal, elever och vuxna. För att utveckla arbetet bör policyn följas upp årligen. En skola har ingen skyldighet att upprätta en tobakspolicy, men det finns flera fördelar då det bland annat bidrar till ett ökat ansvarstagande för frågan och även en tydlig rollfördelning.

Vid insamlandet av de besökta skolornas tobakspolicyer framkom att dessa inte alltid var dokument som hölls tillgängliga eller så var osäkerheten stor om de fanns överhuvudtaget. I enkätundersökningen svarade 16 personer att de har en fastställd policy gällande tobaksbruk trots att endast sju skolor kunde uppvisa en. Elevhälsan, som ofta är engagerade i tobaksfrågan, kan tro att det finns ”en sådan överenskommelse”. Detta visar dock på hur osäkert det är – att eventuella policyer varken är genomarbetade eller förankrade i personalgruppen. Detta kan bidra till variationer gällande hur personalen agerar när de upptäcker rökande elever (vissa agerar inte alls, några agerar ibland, och så finns eldsjälarna som alltid agerar).

Tre av skolorna kunde uppvisa att de hade en tobakspolicy för just deras skola. Fyra skolor kunde uppvisa en tobakspolicy gällande alla skolor i kommunen. Utöver detta så är inte alla av policyerna uppdaterade inom det senaste året.

En tobakspolicy bör innehålla tre olika nivåer av insatser;

- Hälsöfrämjande insatser som riktar sig till alla elever och fokuserar på friskfaktorer, till exempel trygghet och trivsel.
- Förebyggande insatser som fokuserar på ett problemområde eller grupperingar som uppvisar ett stort antal riskfaktorer, till exempel tobaksbruk, skollock med mera.
- Åtgärdande insatser som riktas till enskilda individer eller grupper (ofta av akut karaktär), till exempel tobaksavvänjning.

Ett annat sätt att arbeta med tobaksfrågan på den enskilda skolan är att enas om en tobaksfri skoltid. Det innebär att elevernas tobakskonsumtion inte blir en fråga om plats utan om att skolan, tillsammans med föräldrarna, i tobakspolicyn enas om att eleverna ska vara rök- och snusfria under skoltid och inte bara på skolans område (*Rökfria skolgårdar och en tobaksfri skoltid*, 2011).

Ett råd till varje skola är att läsa broschyren ”Nationell strategi för rökfria skolgårdar”, framtagen av Statens folkhälsoinstitut 2010, som kan användas som ett stöd hos skolledningarna för att öka efterlevnaden av tobakslagens bestämmelser om en rökfri skolgård. Denna kan även användas som underlag då en tobakspolicy ska tas fram. Strategin kan sammanfattas i följande punkter;

- Skapa medvetenhet om skolans roll och uppdrag
- Skapa ett gemensamt förhållningssätt
- Samverka med elever och föräldrar
- Samarbeta med elevhälsan och tandvården
- Samverka med andra aktörer
- Erbjud tobaksavvänjning
- Utbilda i förebyggande arbete
- Informera och kommunicera
- Se till att vuxna har ständig uppsikt över hela skolgården

Förutom en rekommenderad tobakspolicy på varje skola kan även nämnas att det i skollagen (2010:800) står att ordningsregler måste finnas;

Kap. 5 Trygghet och studier

5 § Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Rektorn beslutar om ordningsregler.

Det står inget om att tobaksbruk måste tas upp i ordningsreglerna, men det är att rekommendera då det klargör skolans inställning till bland annat rökning. Av de besökta skolorna fanns det skolor som tog upp tobaksfrågan i sina ordningsregler.

5.2.3 Skyltar, askkoppar och rökkurer

Kartläggningsresultatet visar att tolv av de besökta skolorna hade förbudsskyltar eller dekaler gällande rökning på skolgården. Ett första steg mot ett bättre tobaksarbete vore att sätta upp skyltar eller dekaler på alla skolor i länet. Dels för att det är en relativt enkel åtgärd och dels för att det ger signaler om att det inte är tillåtet att röka på skolgården. En hypotes är att förekomsten av rökning på skolgården speglar det förhållningssätt

som skolan har till tobak och rökning. En skola som tydligt uttalar förväntningar, som reagerar på normbrott och samverkar med föräldrar får färre rökare bland eleverna.

Det är viktigt att tänka på i vilket skick förbudsskyltarna är. På många av de besökta skolorna i Östergötlands län har förbudsskyltarna varit få till antalet, nerklotttrade, solblekta, sönderrivna och/eller utnötta. Skyltar där texten inte längre framgår eller på annat sätt är i dåligt skick bör bytas ut och ersättas med nya. Gamla skyltar som får sitta kvar kan skicka signaler om att tobaksfrågan inte tas på allvar.

Skyltning är till för att upplysa om att rökning inte är tillåten. Utplacering av askkoppar kan tolkas som att rökning är tillåten. På sex av de 20 besökta skolorna var askkoppar utplacerade samtidigt som skolan skyltade om rökförbudet. Detta skickar dubbla budskap om vad som gäller.

Totalt var det åtta skolor som hade askkoppar på skolgården och två skolor som dessutom samtidigt hade upprättade rökkurer på skolgården. Det borde vara en självklar åtgärd att ta bort uppsatta askkoppar och rökkurer.

5.2.4 Tobaksförsäljning i närheten av skolan

Enkäten visar att hälften av de besökta skolorna har tillgång till försäljningsställe för cigaretter inom en radie på cirka 500 meter runt skolan. Skolornas tobaksförebyggande arbete kan vinna på att ha en kontinuerlig dialog med tobakshandlare om skolans tobakspolicy. Kommunen bör också bedriva en aktiv tillsyn utifrån försäljningsställets närhet till skolan.

Slutord

Avslutningsvis vill Länsstyrelsen ännu en gång understryka vikten av ett hälsofrämjande perspektiv i det tobakspreventiva arbetet i skolan. Vi vet att hälften av de unga som börjar röka idag kommer att dö en för tidig död på grund av sin rökning. Det minsta vi kan göra är att se till att eleverna inte röker på skoltid.

Källförteckning

En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken. (2010).
Regeringens proposition 2010/11:47.
http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/prop-20101147-En-samlad-stra_GY0347/

Förordning (2012:606) om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet m.m.
http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Svensk-forfattningssamling-201_sfs-2012-606/

Handbok Tobakslagen. (2009). Statens folkhälsoinstitut.

Lundquist Å. & Haglund M. (2009). *Tobakskonventionen – världens första folkhälsokonvention och hur den kan stimulera det tobaksförebyggande arbetet i Sverige*. Statens folkhälsoinstitut, rapport 2009:4.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidsbemmet 2011. (2011). Skolverket.
<http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/grundskoleutbildning/laroplaner/laroplaner-1.149092>

Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011. (2011). Skolverket.
<http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/gymnasieutbildning/amnes-och-laroplaner/laroplan-for-gymnasieskolan-1.161294>

Mål för folkhälsan. (2002). Regeringens proposition 2002/03:35.
<http://www.regeringen.se/content/1/c4/12/59/ce6a4da9.pdf>

Nationell strategi för rökfria skolgårdar. (2010). Statens folkhälsoinstitut.

Regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2012. (2012). Regeringskansliet.

Rökfria skolgårdar och en tobaksfri skoltid – en kunskapsammanställning. (2011). Statens folkhälsoinstitut.

Skolelevs drogvanor 2012. (2012). Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN).

Slutrapport – Förstärkt tobakstillsyn. (2009-2010). Länsstyrelsen Östergötland.

Skollagen 2010:800.
http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/

Tobaksfri kommun – en guide för att utveckla det tobaksförebyggande arbetet. (2010). Statens folkhälsoinstitut.

Tobakslagen 1993:581.

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Tobakslag-1993581_sfs-1993-581/

Observationsprotokoll för rökfria skolgårdar

1. Tidpunkt för besöket

Veckodag

Datum

Från kl:
Till kl:

2. Objektet

Skolans namn

Adress

Huvudman för skolan

Ort
-----

3. Verksamhet inom området

☐ Högstadieskola
☐ Gymnasieskola

4. Inriktning på skolan

☐ Praktisk
☐ Teoretisk
☐ Både praktiskt och teoretisk

4. Förekommer det rökning på skolgården? Ja Nej

Beskrivning (antal, vart, tillsägningar, cigarettfimpar, cigarettpaket):
--

5. Om Ja på fråga 4, vilka röker på skolgården?

- Elever på skolan
- Personal på skolan
- Andra

6. Förekommer sådant som kan vilseleda om gällande rökförbud?

- Rökruta, rökkur
- Askkoppar
- Annat:

7. På vilket sätt informerar skolan om rökförbud?

- Skyltar
- Dekaler
- Informationsblad
- Annat:

8. Hur har väderförhållandet varit under besöket?

Beskrivning:

Hej,

Mitt namn är Ann-Charlotte Everskog och jag är praktikant på enheten för social hållbarhet på Länsstyrelsen Östergötland. Jag är utbildad beteende- och folkhälsovetare och håller just nu på med en kartläggning av rökfria skolgårdar i Östergötland.

Bakgrund

Riksdagen beslutade 2003 om ett mål för tobakspolitiken. I korthet så handlar målet om fyra delmål; (1) en tobaksfri livsstart från år 2014, (2) en halvering till år 2014 av antalet ungdomar under 18 som börjar röka eller snusa, (3) en halvering till år 2014 av andelen rökare bland de grupper som ökar mest, och (4) ingen ska utan eget val utsättas för tobaksrök i sin omgivning.

Enligt Tobakslagen är det totalt rökförbud i lokaler avsedda för barn- och ungdomar, liksom skolgårdar och motsvarande. Ändå uppger 79 procent av ungdomar i ålder 13-17 år i en nationell studie att det röks på deras skolgård (Statens folkhälsoinstitut, 2010). Med andra ord bör arbetet för att öka efterlevnaden av tobakslagen intensifieras.

Mitt kartläggningsuppdrag på Länsstyrelsen är ett led i att uppmärksamma frågan huruvida rökförbudet på skolgårdar följs eller inte.

Genomförande

Det första skedet i denna kartläggning har varit att åka ut till skolor i alla de 13 kommunerna på ett kartläggningsbesök. Jag har då kartlagt hur rökförbudet efterlevs utifrån ett par, i förväg uppsatta, kontrollpunkter t.ex. spår av fimpar eller om personer stått och rökt på skolgården. Även skyltning, askkoppar, rökrutor och liknande har kartlagts.

Det är i första hand gymnasieskolor i länet som har valts ut. I de fall där en gymnasieskola inte har funnits har en högstadieskola istället valts ut. I vissa fall där gymnasieskola finns, men inte varit särskilt stor, har även en högstadieskola kartlagts.

Enkätundersökning

Inom ramen för kartläggningen kommer även en kort enkätundersökning göras. Denna enkät skickas till elevhälsan på kartlagda skolor. Jag kontaktar just nu elevhälsan eller motsvarande för att förbereda dem om att en enkät kommer att skickas ut i början av nästa vecka. Jag önskar få in svaren innan juledigheten.

Tobakspolicy på skolan

Den tredje och sista delen av kartläggningen består i att ta del av skolornas aktuella tobakspolicies eller liknande dokument. Jag vill härmed efterfråga om ni har en aktuell tobakspolicy på din skola och om svaret är ja önskar jag få den inskickad till nedan angiven adress.

OBS: Om ni inte skulle ha någon tobakspolicy eller motsvarande, får ni gärna meddela mig detta så vet jag också att jag inte behöver skicka några påminnelser till er.

Jag vill på förhand tacka för er hjälp. Jag har i arbetet med kartläggningen varit i kontakt med kommunens samordnare för det drogförebyggande arbetet. Dessa kan också vara behjälpliga vid eventuella frågor.

Vid frågor är ni välkomna att kontakta antingen mig, Ann-Charlotte Everskog på mobilnr. 070-200 61 22, eller min handledare, Caroline Amundsson, på telefonnummer 070-239 25 41 alternativt caroline.amundsson@lansstyrelsen.se.

Skicka tobakspolicy/styrdokument till följande adress:

Länsstyrelsen Östergötland
Ann-Charlotte Everskog
Östgötagatan 3
581 86 Linköping

Alternativt; e-post till

ann-charlotte.everskog@lansstyrelsen.se

Kartläggning av rökfria skolgårdar

Välkommen till enkätundersökningen gällande kartläggning av rökfria skolgårdar

Frågor om enkäten besvaras av Ann-Charlotte Everskog, beteende- och folkhälsovetare, praktikant på enheten för social hållbarhet, Länsstyrelsen Östergötland.

E-post: ann-charlotte.everskog@lansstyrelsen.se

Tel: 070-200 61 22

Bakgrundsfrågor

Skolans namn

Namn och funktion

Telefonnummer

E-post

Har din skola en fastställd policy gällande tobaksbruk?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Förekommer det att elever röker under skoltid?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Om ja, var? Fler alternativ möjliga.

- På skolgården
 På särskild anvisad plats. Var?

_____

Kartläggning av rökfria skolgårdar

- Utanför skolområdet

Hur ofta förekommer det att ungdomar röker under skoltid?

- Varje dag
 Varje vecka
 Mer sällan
 Aldrig
 Vet ej

Hur många ungdomar röker uppskattningsvis under skoltid?

- Inga
 1-4 st
 5-10 st
 11-20 st
 21-40 st
 41-60 st
 Fler än 60 st
 Vet ej

Förekommer det att vuxna röker på skolgården under skoltid?

- Ja
 Nej
 Vet ej

Om ja, vilka? Fler alternativ möjliga.

- Skolpersonal
 Andra vuxna; hantverkare, föräldrar m fl

Finns försäljningsställe för cigaretter inom en radie på ca 500 meter runt skolan?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Säljs cigaretter till skolans elever under 18 år enligt din uppfattning?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Hur agerar vuxna (skolpersonal) om de upptäcker att elever och/eller vuxna röker på skolgården?

Övriga synpunkter gällande rökning på skolgården

---

lansstyrelsen.se/ostergotland

Länsstyrelsen Östergötland

POSTADRESS 581 86 Linköping BESÖKSADRESS Östgötagatan 3

TELEFON 013-19 60 00 TELEFAX 013 - 10 13 81